

MAIN
***Multilingual Assessment Instrument
for Narratives***

N. Gagarina, D. Klop, S. Kunnari,
K. Tantele, T. Välimaa,
U. Bohnacker & J. Walters

Albanian

Translated and adapted by
Enkeleida Kapia

(based on the revised version in English)

© ZAS Papers in Linguistics 64 (2020)

How to cite this version:

Gagarina, N., Klop, D., Kunnari, S., Tantele, K., Välimaa, T., Bohnacker, U. & Walters, J. (2019). MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives – Revised. Materials for use. *ZAS Papers in Linguistics*, 63. Albanian version. Translated and adapted by Kapia, E.

MAIN: Albanian

Instrumenti vlerësues shumëgjuhësor i aftësive tregimtare në gjuhën shqipe

Enkeleida Kapia¹

Instrumenti vlerësues shumëgjuhësor i aftësive tregimtare në gjuhën shqipe është hartuar në vitin 2012 me qëllim që të vlerësojë aftësitë tregimtare të fëmijëve që përvetësojnë një a më shumë gjuhë qysh nga lindja ose që në moshë të hershme. Ky instrument u krijua fillimisht për fëmijë nga mosha 3 deri në 10 vjeç, por kohët e fundit studime të ndryshme të cilët kanë përdorur këtë instrument kanë treguar që mund të përdoret edhe për fëmijë më të rritur, adoleshentë dhe të rritur. Mënyra e hartimit të tij lejon vlerësimin e të kuptuarit dhe të prodhuarit (të të shprehurit) të tregimeve në disa gjuhë tek i njëjti fëmijë, përmes mënyrave të ndryshme të elicimitit (angl. different elicitation modes): a) Përralla e treguar nga vlerësuesi/eksperimentuesi (përralla e modeluar), b) Tregimi e përrallës (e cila nuk është modeluar më parë) dhe c) Ritregimi (i përrallës së treguar). Versioni i vitit 2012 është hartuar në bazë të pilotimit të gjerë me më shumë se 500 fëmijë monolingualë dhe bilingualë të moshës 3 deri në 10 vjeç, për 15 gjuhë dhe kombinime të ndryshme gjuhësh.

Në vitin 2019, versioni në anglisht u rishikua në bazë të mbi 2,500 tregimeve të MAIN (angl. Multilingual Assessment Instrument for Narratives) të transkriptuara, si dhe rreth 24,000 përgjigjeve të pyetjeve, po të MAIN, rreth të kuptuarit të përmbajtjes, të mbledhura nga rreth 700 fëmijë monolingualë dhe bilingualë në Gjermani, Rusi dhe Suedi midis viteve 2013-2019. Versioni aktual i gjuhës shqipe, mbështetet në versionin më të fundit të vitit 2019 në anglisht.

Instrumenti vlerësues shumëgjuhësor i aftësive tregimtare në gjuhën shqipe përmban katër tregime/përralla paralele, secila i ilustruar me kujdes me një sekuencë prej gjashtë vizatimesh, mbështetur mbi një model shumëdimensional të organizimit të tregimeve. Përrallat janë përshtatur/gjetur përsa i përket kompleksitetit konjitiv dhe gjuhësor, për paralelizmin në makrostrukturë dhe mikrostrukturë, si edhe për përshtatshmërinë kulturore.

Edhe pse *Instrumenti vlerësues shumëgjuhësor i aftësive tregimtare në gjuhën shqipe* nuk është standardizuar ende, procedurat e tij të standardizuara mund të përdoren për vlerësim, për ndërhyrje klinike dhe për kërkim shkencor. Për informacion më të detajuar se si të përdoret ky instrument, lutemi të shihni kapitullin "*Background on MAIN – Revised, how to use it and adapt it to other languages*" (shkruar në anglisht) në *ZAS Papers in Linguistics* 63 (2019, f. iv- xii), i cili mund të aksesohet këtu: <https://zaspil.leibniz-zas.de/issue/view/53>.

Ky dokument përmban:

- Udhëzime për përdorimin e testit si mjet vlerësues
- Protokollet, Fletët e vlerësimit për *Macen, Qenin, Zogjtë e vegjël, Kecat*
- Të dhëna personale
- Skenaret e përrallave

¹ I jam tejet mirënjohëse Xhulia Samanta Dule për punën e saj të palodhur për këtë variant të *Instrumentit vlerësues shumëgjuhësor të aftësive tregimtare në gjuhën shqipe*.

Udhëzime për përdorimin e testit si mjet vlerësues

Instrumenti vlerësues shumëgjuhësor i aftësive tregimtare në gjuhën shqipe është menduar kryesisht për fëmijët afërsisht 3 deri në 10 vjeç, por mund të përdoret gjithashtu edhe për fëmijët më të rritur, adoleshentët dhe të rriturit. Ai mund të përdoret për të vlerësuar të kuptuarit dhe aftësitë tregimtare. Gjithashtu, ai lejon mënyra të ndryshme elicimiti (different elicitation modes): Përralla e treguar nga eksperimentuesi (përralla e modeluar), Tregimi e përrallës (e cila nuk është modeluar më parë) dhe Ritregimi (i përrallës së treguar).

Zgjedhja e procedurës së elicimitit (p.sh. përralla e modeluar/ritregim i ndjekur nga tregimi i përrallës, ose vetëm tregimi i përrallës) varet nga qëllimet dhe nevojat e vlerësimit. Vetë ekzaminuesit mund ta përdorin testin sipas qëllimeve të tyre.

Dizajni i *Instrumentit vlerësues shumëgjuhësor të aftësive tregimtare në gjuhën shqipe* lejon vlerësimin e disa gjuhëve tek i njëjti fëmijë. Cilado gjuhë mund të vlerësohet e para. Për fëmijët bilingualë, intervali midis dy gjuhëve duhet të jetë 4 deri në 7 ditë, me qëllim që të minimizohet efekti i trajnimit kur testi bëhet nga njëra gjuhë tek tjetra. Në mënyrë ideale, fëmija nuk duhet të vlerësohet nga i njëjti person në të dyja gjuhët, me qëllim që të arrihet një kontekst njëgjuhësh dhe të mos favorizohet ndërkëmbimi i kodeve gjuhësore.

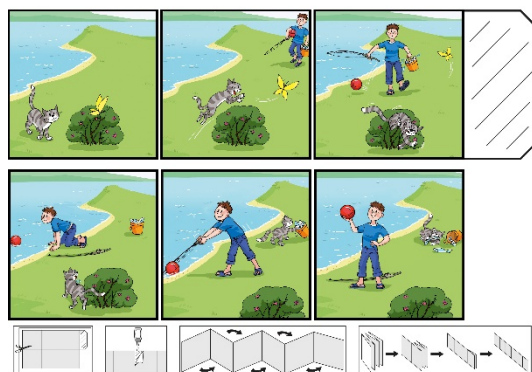
Materialet

- 4 sekuenca me ilustrime: *Zogjtë e Vegjël, Kecat, Macja dhe Qeni* (tre kopje për secilën përrallë (të printuara me ngjyra), secila kopje në një zarf të veçantë: në total 12 zarfa të veçantë)
- 4 skenare përrallash/tekste stimuluese: *Zogjtë e Vegjël, Kecat, Macja dhe Qeni*
- Pajisje regjistrimi (audio ose video)
- Protokollet e vlerësimit për analizën e makrostrukturës, fjalë të gjendjes së brendshme emocionale dhe pyetje rreth përmbajtjes
- Pyetëtori për të dhënat personale

Udhëzie

Përgatitja e materialeve

1. Për të shkarkuar ilustrimet e nevojshme vizitoni faqen online www.leibniz-zas.de/en/service-transfer/main
2. Printoni çdo skedar PDF (d.m.th. çdo sekuencë/histori të figurës) tre herë, me ngjyra të një printeri me cilësi të mirë, në letër të bardhë A4, secila foto në madhësi 9 x 9 cm.
3. U vini numra ilustrimeve (1-6) nga mbrapa.
4. Prisni me gërshërë ilustrimin në dy radhë.
5. I ngjitni figurat së bashku në një shirit me 6 ilustrime, siç tregohet më poshtë dhe i palosni dy herë (fig. 1, fig. 2, paloseni, fig. 3, fig. 4, paloseni, fig. 5, fig. 6).
Kujdes: Mos prisni dhe mos përdorni figurat e vogla nga udhëzimet për palosjen.

6. Vendoseni secilin ilustrim/ sekuencë (6 figurat) në një zarf të veçantë, me ngjyrë ose një shenjë tjetër dalluese (p.sh. pika) për të identifikuar përrallat.

Kryerja e vlerësimit

- Sigurohuni që ju vetë i njihni mirë protokollet e përrallave dhe udhëzimet.
- Përgatisni pajisjen audio/video për seancën e regjistrimit. Filloni regjistrimin para fazës përgatitore. Sigurohuni që të regjistroni të gjithë seancën, duke përfshirë përgjigjet e fëmijës për pyetjet e të kuptuarit.
- Faza përgatitore duhet të mbështetet në përvojën tuaj paraprake dhe në mjedisin kulturor. Ndërsa flisni me fëmijën, krijoni një lidhje me të dhe bëni disa pyetje për t'u siguruar që fëmija është në gjendje të kuptojë pyetje të thjeshta që fillojnë me ndajfolje pyetëse. Pyeteni fëmijën për shembull: Kush është shoku juaj më i mirë? Çfarë ju pëlqen të shihni në TV? A ju pëlqen të tregoni histori? A ju pëlqen të dëgjoni histori?
- Sigurohuni që të tre zarfet që përmbajnë të njëjtat sekuenca figurash të jenë mbi tavolinë para se të fillojë vlerësimi. (Qëllimi i prezantimit në këtë lloj formati është që fëmija të mendojë se eksperimentuesi nuk e di se çfarë përralle ka në zarfin që ai/ajo ka zgjedhur, duke kontrolluar në këtë mënyrë efektin e njohurisë së përbashkët gjatë prezantimit të sekuecave me ilustrime.)
- Kryejeni vlerësimin sipas udhëzimeve në protokollin e përrallave. Lutemi të mbështeteni te rekomandimet për komentet nxitëse (shihni gjithashtu edhe komentet nxitëse më poshtë).
- Informacion shtesë për prezantimin e figurave: Gjatë eksperimentit, ju duhet të uleni përballë fëmijës në mënyrë që fëmija t'i ketë fotot me fytyrë nga vetja, por larg jush. Kur fëmija të nxjerrë ilustrimet, i thoni të hapë figurat dhe ta shohë të gjithë përrallën, duke filluar që nga figura e parë, dhe thoni: "*Shiko figurat, por mos m'i trego mua. Vetëm TI duhet ta shohësh përrallën.*" (Nëse fëmija nuk arrin t'i hapë vetë ilustrimet, në vend të tij mund t'i mbani ju figurat, por ato duhet të jenë larg jush dhe me fytyrë nga fëmija.)
- Kur fëmija të jetë gati për të treguar përrallën, ndihmoheni t'i palosë figurat përsëri në 3 pjesë. Ju mund të drejtoni procesin e palosjes pa i parë figurat, ndërsa fëmija është akoma duke i mbajtur ato. Udhëzoheni fëmijën të fillojë ta tregojë përrallën ndërsa është duke parë dy figurat e para. Kur ai/ajo ka mbaruar së pari figurat 1 dhe 2, drejtoni shpalosjen e dy figurave të tjera (tani do të jenë të shpalosura figurat 1-4. Kur fëmija të ketë mbaruar, drejtoni shpalosjen e dy figurave të radhës në mënyrë që fëmija tani të ketë të hapur para vetes të gjithë përrallën.
- Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari/ritreguari përrallën, filloni pyetjet rreth përmbajtjes duke thënë: "*Tani unë do të bëj disa pyetje për përrallën*". Kur të bëni pyetjet rreth përmbajtjes, mbajini sekuecat e figurave të shpalosura dhe plotësisht të dukshme për fëmijën dhe vlerësuesin në tryezë.
- Pasi të ketë mbaruar sesi, transkriptoni tregimin (tregimet) dhe vlerësoni me pikë prodhimtarinë e fëmijës dhe pyetjet rreth përmbajtjes në fletët e vlerësimit.
- **Mbani mend:** Lista e opsioneve në fletën e vlerësimit nuk është shteruese. Jepen pikë sa herë që një element i makrostrukturës (Qëllim, Përpyetje, Rezultat, Fjalë të gjendjes së brendshme emocionale) shprehet me çfarëdo formulimi të përshtatshëm fjalësh. Konsultohuni me manualin për udhëzime të mëtejshme.

Komentet nxitëse

1. Mos ia filloni përrallën fëmijës, përkundrazi, inkurajoheni fëmijën ta tregojë vetë përrallën, duke i thënë: "*Ma tregon dot përrallën?*" (tregoni me gisht figurën).
2. Bëni komente nxitëse vetëm pasi keni pritur të paktën 10 sekonda dhe vetëm kur duket se fëmija nuk do të thotë asnjë. Vetëm atëherë duhet të nxitet fëmija, në fillim duke thënë "*Në rregull...*", "*Hë...*", "*Radha jote...*". Lutemi të keni SHUMË kujdes me komentet nxitëse me qëllim që të shmangët krijimi i ndryshimeve midis grupeve kërkimore, d.m.th. ndikimi i eksperimentuesit. Prisni afërsisht deri në 10 sekonda; nëse fëmija akoma nuk ka folur, nxiteni duke i thënë: "*Më trego çfarë po ndodh*". Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, inkurajoheni të vazhdojë t'ju tregojë më shumë: "*Ndonjë gjë tjetër?*", "*Vazhdo*", "*Më trego më shumë*", "*Të shohim si vazhdon përralla*".
3. Nuk ka rëndësi se si i referohet fëmija protagonistëve të përrallës gjatë rrëfimit; mos e

korrigjoni fëmijën. Nëse fëmija nuk e gjen dot fjalën për një veprim, protagonist etj., dhe duket se ka ngecur ose ju kërkon ndihmë, inkurajojeni duke i thënë “*Mund ta quash si të duash*”, “*Si do t’i thoshe ti?*”.

4. Përmbahuni të mos bëni pyetje të tilla si:
 - a) “*Çfarë po bën këtu ai?*”, “*Kush po vrapon?*” (me qëllim që të mos shpërqendrohet ose ndikohet rrëfimi i fëmijës, dhe të mos inkurajohet përdorimi i fjalive të paplota).
 - b) “*Çfarë është kjo?*”, “*Çfarë/kë sheh në figurë?*” (me qëllim që të shmangen referencat deiktike).
5. Nëse fëmija fillon të tregojë një histori nga përvoja e vet, p.sh., “*Në mëngjes pashë një zog si ky*” ose “*Unë do të shkoj me mamin në dyqan pas shkollës...*”, i jepni pak kohë fëmijës që të flasë për përvojën e vet dhe pastaj me butësi i kërkoni t’ju tregojë përrallën e ilustruar me figura. (Këtë pjesë rrëfimi që nuk është e lidhur me eksperimentin përjashtojeni nga analiza.)
6. Mbështetur në përvojën tuaj të mëparshme dhe në mjedisin kulturor, mund të inkurajoni fëmijën me fjalë si: “*Mirë*”, “*Bukur*”, pas çdo çifti figurash (dhe para se të shpalosni çiftin tjetër të figurave). (Kjo gjithashtu do të ndihmojë transkriptuesin/koduesin të lidhë thëniet me një grup të caktuar figurash.) Nëse ndjeni që kjo shpërqendron tregimin dhe mendimet e fëmijës, mos e bëni këtë.

Si (të mos) krahasohen rezultatet midis tregimeve

- Kur testoni një fëmijë bilingualë në dy gjuhë, shmangni përdorimin e tregimit të Macës dhe/ose Qenit për një gjuhë dhe tregimin e Zogjës të vegjël dhe/ose Kecës për një gjuhë tjetër.
- Gjithashtu shmangni përdorimin e tregimit të Macës dhe/ose Qenit në një pikë testimi dhe krahasimin e tyre me Zogjtë e vegjël dhe/ose Kecat në një pikë tjetër testimi.
- Pse? Historitë e këtij instrumenti nuk mund të krahasohen drejtpërdrejt në çdo mënyrë. Siç kanë treguar rezultatet e fundit, katër historitë ndryshojnë në disa pika, veçanërisht në lidhje me pyetjet e të të kuptuarit. Zogjtë e vegjël dhe Kecat janë afërsisht paralele; Macja dhe Qeni janë gjithashtu paralele, por ndryshojnë nga Zogjtë e vegjël dhe Kecat në disa aspekte, p.sh. tema e tregimit, numri i personazheve dhe disa nga pyetjet e të kuptuarit. Prandaj, sigurohuni që të mos krahasoni mollët me dardhat.
- Gjatë testimit të grupeve të fëmijëve me këtë instrument, sigurohuni që të përdorni procedurat e duhura rradhitjes së tregimeve, në mënyrë që të minimizoni efektet e tregimit dhe/ose efektet e elicimit (ritregim, përralla e modeluar, tregim).

Procedurat e rradhitjes së tregimeve për qëllime kërkimore

Rendi ose rradhtija e paraqitjes së tregimeve/historive duhet të kombinohet sipas a) gjuhës (p.sh. shqip, greqisht, italisht, etj) dhe b) përrallës (Macja/Qeni – (kryesisht) historisë model/ritregim dhe Zogjtë e vegjël/Kecat – (kryesisht) tregim), siç janë paraqitur edhe në tabelën e mëposhtme. Përdorni procedurën e paraqitur në këtë tabelë më poshtë (nëse testohet vetëm një gjuhë, atëherë përdorni procedurën e zgjedhjes së rastësishme për fëmijët ose ndiqni renditjen me numër 1, 2, 5 dhe 6 ose me numër 3, 4, 7 dhe 8):

Fëmija numër	Gjuha	Përrallë Model/ Ritregim	Tregim i përrallës	Gjuha	Përrallë Model Ritregim	Tregim i përrallës
1	L1	Macja	Zogjtë	L2	Qeni	Kecat
2	L1	Macja	Kecat	L2	Qeni	Zogjtë
3	L2	Macja	Kecat	L1	Qeni	Zogjtë
4	L2	Macja	Zogjtë	L1	Qeni	Kecat
5	L1	Qeni	Zogjtë	L2	Macja	Kecat
6	L1	Qeni	Kecat	L2	Macja	Zogjtë
7	L2	Qeni	Kecat	L1	Macja	Zogjtë
8	L2	Qeni	Zogjtë	L1	Macja	Kecat

Mos harroni që rezultatet e historive a tregimeve të ndryshme dhe rezultatet e mënyrave të elicimitit nuk mund të krahasohen me njëra tjetrën në mënyrë të drejtpërdrejtë (shiko sqarimin e bërë më lart).

Protokolli për Macen

Tregim / Ritregim / Përralla e modeluar

Emri i fëmijës: _____

Datëlindja: _____

Data e testimi: _____

Mosha e testimi (në muaj): _____

Gjinia: _____

Emri i eksperimentuesit: _____

Expozimi ndaj L2 (në muaj): _____

Data e hyrjes në kopsht: _____

Emri i kopshtit: _____

Sigurohuni që të gjithë zarfat të jenë mbi tavolinë para se të fillojë testimi. Përgatitni regjistruarin audio që të regjistrojë sesionin. Filloni regjistrimin para fazës përgatitore.

Faza përgatitore

Bëni pyetje si: Kë ke shok/shoqe të ngushtë? Çfarë ke qejf të shikosh në televizor? Të pëlqen të tregosh përralla? Të pëlqen të dëgjosh përralla?

Udhëzime

Udhëzime për tregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe do të më tregosh përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati?”

Shpaloseni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t'i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: “*Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.*” Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: “*Ma trego historinë*” (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “ Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”. Kur fëmija të ketë mbaruar, lavdërojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për ritregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Tani unë do të tregoj përrallën dhe pastaj do të ma thuash ti mua.”

Shpalosni figurat 1 dhe 2. Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). *Na ishte një herë një mace e shkathët që pa një flutur ulur mbi një shkurre. Macja u hodh sepse donte ta kapte fluturën. Ndërkaq, një djalë i gëzuar po kthehej nga peshkimi me një kovë dhe një top në dorë. Ai pa që macja po ndiqte diçka.*

Shpalosni figurat 3 dhe 4 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 4). *Djali bërtiti: “Mace, moj mace, çfarë po ndjek ti kështu?” Por flutura fluturoi dhe macja ra në shkurre dhe u vra. Djali u habit dhe i ra topi nga dora. Djali thirri: “O-bo-bo! Më iku topi! dhe vendosi ta marrë prapë topin. Ndërkohë, macja vuri re kovën e djalit dhe mendoi: “Çfarë la djali brenda në kovë?” Ajo pa peshqit dhe donte t’i merrte.”*

Shpalosni figurat 5 dhe 6 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). *Djali filloi të nxirrte topin nga uji. Ndërkaq, macja u zgjat drejt peshqve që la djali dhe mendoi: “Mmm, kushedi sa të shijshëm do të jenë!” Djali ishte i gëzuar që e mori përsëri topin. Ajo nuk e vuri re fare që macja po hante peshkun e shijshëm.*

Dhe ky është fundi i përrallës.

Shpalosni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t’i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: “*Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.*” Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: “*Ma trego historinë*” (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “ Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”.

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për përrallën e modeluar

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Unë do të të tregoj historinë dhe më pas do të bëj disa pyetje.”

Unë do të të tregoj historinë dhe më pas do të bëj disa pyetje.

Shpalosni figurat 1 dhe 2. Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). *Na ishte një herë një mace e shkathët që pa një flutur ulur mbi një shkurre. Macja u hodh sepse donte ta kapte fluturën. Ndërkaq, një djalë i gëzuar po kthehej nga peshkimi me një kovë dhe një top në dorë. Ai pa që macja po ndiqte diçka.*

Shpalosni figurat 3 dhe 4 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 4). *Djali bërtiti: “Mace, moj mace, çfarë po ndjek ti kështu?” Por flutura fluturoi dhe macja ra në shkurre dhe u vra. Djali u habit dhe i ra topi nga dora. Djali thirri: “O-bo-bo! Më iku topi! dhe vendosi ta marrë prapë topin. Ndërkohë, macja vuri re kovën e djalit dhe mendoi: “Çfarë la djali brenda në kovë?” Ajo pa peshqit dhe donte t’i merrte.”*

Shpalosni figurat 5 dhe 6 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). *Djali filloi të nxirrte topin nga uji. Ndërkaq, macja u zgjat drejt peshqve që la djali dhe mendoi: “Mmm, kushedi sa të shijshëm do të jenë!” Djali ishte i gëzuar që e mori përsëri topin. Ajo nuk e vuri re fare që macja po hante peshkun e shijshëm.*

Dhe ky është fundi i përrallës.

Pasi t’i thoni: “Dhe ky është fundi i përrallës”, bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Fleta e vlerësimit për Macen

Seksioni I: Prodhimtaria

A. Struktura e Përrallës; B. Kompleksiteti Strukturor;

C. Fjalë të Gjendjes së Brendshme Emocionale (Internal State Terms: IST)

A. Struktura e përrallës

		Shembuj përgjigjesh të sakta²	Pikët
A1.	Rrethanat	Përmendje e kohës dhe/ ose vendit, p.sh., një herë e një kohë/ një ditë/ shumë kohë më parë... në një pyll/ në liqen/ buzë lumit...	0 1 2 ³
<i>Episodi 1: Macja (Personazhet e episodit: macja dhe flutura)</i>			
A2.	IST si event iniciues	Macja ishte lozonjare/ kureshtare Macja pa një flutur	0 1
A3.	Qëllim (Q)	Macja donte të kapte/ zinte/ Ndiqte fluturën/ të luante me fluturën	0 1
A4.	Përpjekje (P)	Macja u hodh / kërcëu Macja ndoqi/nisi të ndiqte	0 1
A5.	Rezultat (R)	Macja ra në shkurre/ nuk e kapi fluturën/ macja nuk u tregua shumë e shpejtë Flutura shpëtoi/ fluturoi tutje/ ishte shumë e shpejtë	0 1
A6.	IST si reagim	Macja u zhgënjye/ u inatos/ u mërzit Flutura ishte e lumtur/ e gëzuar	0 1
<i>Episodi 2: Djali (Personazhet e episodit: djali)</i>			
A7.	IST si event iniciues	Djali u trishtua/ u mërzit/ u merakos për topin e vet Djali pa topin në ujë	0 1
A8.	Qëllim (Q)	Djali vendosi/ donte ta merrte topin e vet	0 1
A9.	Përpjekje (P)	Djali po e nxirrte/ po e nxjerr/ u përpoq ta nxirrte topin nga uji	0 1
A10.	Rezultat (R)	Djali e mori topin/ përsëri/ Topi ishte në duar të sigurta	0 1
A11.	IST si reagim	Djali u mërzit/ u lumturua/ u kënaq/u qetësua që arriti të merrte përsëri topin	0 1
<i>Episodi 3: Macja (Personazh i episodit: macja)</i>			
A12.	IST si event iniciues	Macja vuri re/ pa peshkun/ ishte e uritur/ kureshtare	0 1
A13.	Qëllim (Q)	Macja donte/ vendosi ta merrte/ rrëmbente/ hante/ kapte/ vidhte peshkun	0 1
A14.	Përpjekje (P)	Macja e mori/ po e merr/ e rrëmbeu/po e rrëmben/e tërhoqi/po e tërheq/ e vodhi/po e vjedh peshkun	0 1

² Nëse keni dyshime ose nëse përgjigjja e fëmijës nuk është në këtë fletë vlerësimi, konsultohuni me manualin.

³ Zero pikë për përgjigje të gabuar ose kur nuk përgjigjet fare, 1 pikë për përgjigjen e saktë, 2 pikë kur përmend edhe kohën, edhe vendin.

		Macja po e rrëmben/tërheq/merr peshkun(nga kova)/ u zgjat drejt peshkut	
A15.	Rezultat (R)	Macja hëngri/ mori peshkun	0 1
A16.	IST si reagim	Macja ishte e kënaqur/ e gëzuar/e lumtur/ jo e uritur(jo më e uritur)	0 1
A17.	Pikët totale nga 17 të mundshme:		

B. Kompleksiteti strukturor

Numri i sekuencave PR	Numri i Q-ve (pa P ose R)	Numri i sekuencave QP / QR sequences	Numri i sekuencave QPR sequences
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Fjalë që shprehin gjendje të brendshme emocionale

C1.	<p>Numri total i fjalëve që shprehin gjendje të brendshme emocionale. Fjalët që shprehin gjendje të brendshme emocionale mund të jenë:</p> <p>Fjalë që shprehin perceptim p.sh. <i>shoh, dëgjoj, ndiej, nuhas;</i></p> <p>Fjalë që shprehin gjendje fiziologjike p.sh. <i>i etur, i uritur, i lodhur, i vrrarë, i lënduar;</i></p> <p>Fjalë që shprehin ndërgjegjësim p.sh. <i>gjallë, zgjuar, i përgjumur;</i></p> <p>Fjalë që shprehin emocione p.sh. <i>i mërzhitur, i lumtur, i zemëruar, i shqetësuar, i zhgënjyer, i frikësuar, krenar, trim, i sigurt, i surprizuar.</i></p> <p>Folje që shprehin një proces mendor p.sh. <i>dua, mendoj, di, harroj, vendos, besoj, habitem, kam/ bëj një plan;</i></p> <p>Folje gjuhësore/ folje të të thënit/ treguarit p.sh. <i>them, thërras, bërtas, paralajmëroj, pyes.</i></p>
-----	---

Seksioni II: Pyetje rreth përmbajtjes

		Shembuj përgjigjesh të sakta	Shembuj përgjigjesh të gabuara	Pikët
0	Të pëlqeu përralla?	Pyetje përgatitore, nuk vlerësohen me pikë		
D1.	Pse kërcen/hidhet macja? (Tregoni me gisht figurat 1-2) (Episodi 1: Qëllim)	Dëshiron/ të marrë/ kapë/ ndjekë fluturën/ të luajë me fluturën	Po largohet/ vrapon/ donte të hidhej Macet janë gjithmonë duke u hedhur/ vrapuar	0 1
D2.	Si ndjehet macja? (Tregoni me gisht fig. 3) (IST si reagim)	E zemëruar/ keq/ e zhgënjyer/ e lënduar/ ka dhimbje/ jo mirë/ jo e qetë	Mirë/ e lumtur	0 1
D3.	<i>(Bëni pyetjen D3 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D2. Nëse në D2 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D3 dhe vazhdoni në D4.)</i> Pse mendon se macja ndjehet e zemëruar/ e zhgënjyer/e lënduar etj.? ⁴	Sepse nuk e kapi dot fluturën/ ra në shkurre/ kur bie në një shkurre me gjemba, vritesh Flutura shpëtoi/ u largua	Përgjigje e papërshtatshme/ pa lidhje	0 1
D4.	Pse e mban djali kallamin e peshkimit në ujë? (tregoni me gisht fig. 5) (Episodi 2: Qëllim)	Dëshiron/ ta marrë prapë topin e vet	Që të luajë në ujë	0 1
D5.	Si ndjehet djali? (Tregoni me gisht fig. 6) (IST si mënyrë reagimi)	Mirë/ në rregull/ i lumtur/ i kënaqur/	Keq/ i zemëruar/ i mërzhitur/ i trishtuar	0 1
D6.	<i>(Bëni pyetjen vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D5. Nëse në D5 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D6 dhe vazhdoni në D7.)</i> Pse mendon se djali ndjehet mirë/ i lumtur/ kënaqur etj.? ⁵	Sepse ai e ka/ mori/ mund/ arriti të merrte topin përsëri	Sepse po buzëqesh/ ashtu duket/ përgjigje tjetër pa vend	0 1
D7.	Pse i rrëmbeu macja peshqit? (tregoni me gisht fig. 5) (Episodi 3: Qëllim)	Vendosi/ do që të hajë/ marrë/ vjedhë peshqit/ shfrytëzon rastin/ mundësinë kur djali nuk e ka mendjen Nuk kapi fluturën/ Nuk mundi të kapte	Do që të luajë me peshqit	0 1

⁴ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D2.

⁵ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D5.

		fluturën Peshqit janë të shijshëm		
D8.	Përfytyroni sikur djali e sheh macen. Si ndjehet djali? (Tregoni me gisht fig. 6) (IST si mënyrë reagimi)	Keq/ i zemëruar/ i mërzhitur	Shkëlqyeshëm/ mirë/ i lumtur/ i kënaqur	0 1
D9.	<i>(Bëni pyetjen D9 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D8. Nëse në D8 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D9 dhe vazhdoni në D10.)</i> Pse mendon se djali ndjehet keq/ i zemëruar/ i mërzhitur etj.? ⁶	Sepse macja hëngri/ po ha/ mori/ ka marrë peshqit Djali donte ta hante vetë peshkun Peshku ishte i djalit	Kallami i peshkimit është përtokë ose përgjigje tjetër pa vend	0 1
D10.	Do të bëhet mik me macen djali? Pse?	Jo – jepni të paktën një arsye (macja hëngri peshqit) ose ndonjë përgjigje tjetër pa vend	Po/ nuk e di/ përgjigje tjetër pa vend	0 1
D11.	Pikët totale nga 10 të mundshme:			

⁶ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D8.

Protokolli për Qenin

Tregim / Ritregim / Përralla e modeluar

Emri i fëmijës: _____
Datëlindja: _____
Data e testimit: _____
Mosha e testimit (në muaj): _____
Gjinia: _____
Emri i eksperimentuesit: _____
Expozimi ndaj L2 (në muaj): _____
Data e hyrjes në kopsht: _____
Emri i kopshtit: _____

Sigurohuni që të gjithë zarfat të jenë mbi tavolinë para se të fillojë testimi. Përgatitsni regjistruerin audio që të regjistroni sesionin. Filloni regjistrimin para fazën përgatitore.

Faza përgatitore

Bëni pyetje si: Kë ke shok/shoqe të ngushtë? Çfarë ke qejf të shikosh në televizor? Të pëlqen të tregosh përralla? Të pëlqen të dëgjosh përralla?

Udhëzime

Udhëzime për tregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe do të më tregosh përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati?”

Shpaloseni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t'i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: “*Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.*” Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: “*Ma trego historinë*” (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “ Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”.

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për ritregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Tani unë do të tregoj përrallën dhe pastaj do të ma thuash ti mua.”

Shpalosni figurat 1 dhe 2. Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). *Na ishte një herë një qen i shkathët që pa një mi ulur pranë një peme. Qeni u hodh sepse donte ta kapte miun. Ndërkaq një djalë i gëzuar po kthehej nga pazari me një çantë dhe një tullumbace në dorë. Ai pa që qeni po ndiqte diçka.*

Shpalosni figurat 3 dhe 4 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 4). *Djali bërtiti: “Qen, o qen, çfarë po ndjek ti kështu?” Por miu iku me vrap dhe qeni u përplas te pema dhe u vra. Djali u habit dhe i iku tullumbacja nga dora. Djali thirri: “O-bo-bo! Më iku tullumbacja!” dhe vendosi ta marrë prapë tullumbacen. Ndërkohë, qeni vuri re çantën e djalit dhe mendoi: “Çfarë la djali brenda në çantë?” Ai pa salçiqet dhe donte t’i merrte.*

Shpalosni figurat 5 dhe 6 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). *Djali filloi të ulte tullumbacen nga pema. Ndërkaq, qeni u zgjat drejt salsiçeve që la djali dhe mendoi: “Mmm, kushedi sa të shijshme do të jenë!” Djali ishte i gëzuar që e mori përsëri tullumbacen. Ai nuk e vuri re fare që qeni po hante salçiqen e shijshme.*

Dhe ky është fundi i përrallës

Shpalosni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t’i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: *“Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.”* Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: *“Ma trego historinë”* (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “ Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”.

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për përrallën model

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati Unë do të të tregoj historinë dhe më pas do të bëj disa pyetje.”

Shpalosni figurat 1 dhe 2. Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). *Na ishte një herë një qen i shkathët që pa një mi ulur pranë një peme. Qeni u hodh sepse donte ta kapte miun. Ndërkaq një djalë i gëzuar po kthehej nga pazari me një çantë dhe një tullumbace në dorë. Ai pa që qeni po ndiqte diçka.*

Shpalosni figurat 3 dhe 4 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 4). *Djali bërtiti: “Qen, o qen, çfarë po ndjek ti kështu?” Por miu iku me vrap dhe qeni u përplas te pema dhe u vra. Djali u habit dhe i iku tullumbacja nga dora. Djali thirri: “O-bo-bo! Më iku tullumbacja!” dhe vendosi ta marrë prapë tullumbacen. Ndërkohë, qeni vuri re çantën e djalit dhe mendoi: “Çfarë la djali brenda në çantë?” Ai pa salçiqet dhe donte t’i merrte.*

Shpalosni figurat 5 dhe 6 (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). *Djali filloi të ulte tullumbacen nga pema. Ndërkaq, qeni u zgjat drejt salsiçeve që la djali dhe mendoi: “Mmm, kushedi sa të shijshme do të jenë!” Djali ishte i gëzuar që e mori përsëri tullumbacen. Ai nuk e vuri re fare që qeni po hante salçiqen e shijshme.*

Dhe ky është fundi i përrallës

Pasi të keni thënë “Dhe ky është fundi i përrallës”, bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Fleta e vlerësimit për Qenin

Seksioni I: Prodhimtaria

- A. Struktura e përrallës; B. Kompleksiteti strukturor;
C. Fjalë të gjendjes së brendshme emocionale (IST)

A. Struktura e përrallës

		Shembuj përgjigjesh të sakta⁷	Pikët
A1.	Rrethanat	Përmendje e kohës dhe/ ose vendit, p.sh., na ishte një herë/ një ditë/ shumë kohë më parë... në një pyll/ park/ lëndinë/ pranë rrugës/ në një fushë/ afër një peme	0 1 2 ⁸
<i>Episodi 1: Qeni (Personazhet e episodit: qeni dhe miu)</i>			
A2.	IST si event iniciues	Qeni ishte i shkathët/ kureshtar/ pa një mi	0 1
A3.	Qëllim (Q)	Qeni donte të kapte/ zinte/ ndiqte miun/ të luante me miun	0 1
A4.	Përpjekje (P)	Qeni kërceu/ u hodh Qeni ndoqi/ filloi të ndiqte	0 1
A5.	Rezultat (R)	Qeni përplasi kokën/ qeni nuk e zuri dot miun/ qeni nuk u tregua dot shumë i shpejtë Miu shpëtoi/ vrapoi prapa pemës/ miu ishte shumë i shpejtë	0 1
A6.	IST si reagim	Qeni u zhgënjye/ zemërua/ vra Miu ishte i lumtur/ i gëzuar/ i lehtësuar	0 1
<i>Episodi 2: Djali (Personazh i episodit: djali)</i>			
A7.	IST si event iniciues	Djali u mërzit/ u shqetësua/ u bë merak për tullumbacen Djali pa tullumbacen në pemë	0 1
A8.	Qëllim (Q)	Djali vendosi/ donte ta merrte përsëri tullumbacen	0 1
A9.	Përpjekje (P)	Djali po e tërhiqte/ u përpoq ta ulte tullumbacen nga pema/ u hodh pas tullumbaces Djali u përpoq të arrinte tullumbacen/ u ngjit/ po ngjitet(në pemë)	0 1
A10.	Rezultat (R)	Djali e mori tullumbacen/ përsëri/ tullumbacja ishte në duar të sigurta	0 1
A11.	IST si reagim	Djali ishte i gëzuar/ i lumtur/ i kënaqur që e mori tullumbacen	0 1
<i>Episodi 3: Qeni (Personazh i episodit: qeni)</i>			
A12.	IST si event iniciues	Qeni pa/ vuri re salsiçet në çantë/ ishte i uritur/ kureshtar	0 1
A13.	Qëllim (Q)	Qeni donte/ vendosi t'i merrte/ rrëmbente/ hante/ vidhte salsiçet	0 1

⁷ Nëse keni dyshime ose nëse përgjigjja e fëmijës nuk është në këtë fletë vlerësimi, konsultohuni me manualin.

⁸ Zero pikë për përgjigje të gabuar ose kur nuk përgjigjet fare, 1 pikë për përgjigjen e saktë, 2 pikë kur përmend edhe kohën, edhe vendin.

A14.	Përpjekje (P)	Qeni i mori/ rrëmbeu/ vodhi salsiçet nga çanta Qeni po merr/ po rrëmben/ po vjedh salçiçet(nga çanta)	0 1
A15.	Rezultat (R)	Qeni i hëngri/ i mori salsiçet	0 1
A16.	IST si reagim	Qeni ishte i kënaqur/ gëzuar/ jo i uritur	0 1
A17.	Pikët totale nga 17 të mundshme:		

B. Kompleksiteti strukturor

Numri i sekuencave PR	Numri i Q-ve (pa P ose R)	Numri i sekuencave QP / QR sequences	Numri i sekuencave QPR sequences
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Fjalë që shprehin gjendje të brendshme emocionale

C1.	<p>Numri total i fjalëve që shprehin gjendje të brendshme emocionale. Fjalët që shprehin gjendje të brendshme emocionale mund të jenë:</p> <p>Fjalë që shprehin perceptim p.sh. <i>shoh, dëgjoj, ndiej, nuhas;</i></p> <p>Fjalë që shprehin gjendje fiziologjike p.sh. <i>i etur, i uritur, i lodhur, i vrrarë, i lënduar;</i></p> <p>Fjalë që shprehin ndërgjegjësim p.sh. <i>gjallë, zgjuar, i përgjumur;</i></p> <p>Fjalë që shprehin emocione p.sh. <i>i mërzitur, i lumtur, i zemëruar, i shqetësuar, i zhgënjyer, trim, i frikësuar, i surprizuar, krenar</i></p> <p>Folje që shprehin një proces mendor p.sh. <i>dua, mendoj, di, harroj, vendos, besoj, habitem, kam/ bëj një plan;</i></p> <p>Folje gjuhësore/ folje të të thënit/ treguarit p.sh. <i>them, thërras, bërtas, paralajmëroj, pyes.</i></p>
-----	---

Seksioni II: Pyetje rreth përmbajtjes

		Shembuj përgjigjesh të sakta	Shembuj përgjigjesh të gabuara	Pikët
0	Të pëlqeu përralla?	Pyetje përgatitore, nuk vlerësohen me pikë		
D1.	Pse kërcen/hidhet qeni?(Tregoni me gisht figurat 1-2) (Episodi 1: Qëllim)	Dëshiron/ të marrë/ kapë/ ndjekë miun/ të luajë me miun	Po largohet/ vrapon/ do që të hidhet/ kështu hidhen qentë	0 1
D2.	Si ndjehet qeni? (Tregoni me gisht fig. 3) (IST si reagim)	I zemëruar/ keq/ i zhgënjyer/ i lënduar	Mirë/ i lumtur	0 1
D3.	<i>(Bëni pyetjen D3 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D2. Nëse në D2 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D3 dhe vazhdoni në D4.)</i> Pse mendon se qeni ndjehet e zemëruar/ e zhgënjyer/e lënduar etj.? ⁹	Sepse nuk e kapi dot miun/ përplasi kokën në pemë Të dhemb koka kur e përplas në pemë Miu shpëtoi/ u largua	Përgjigje e papërshtatshme/ pa lidhje	0 1
D4.	Pse hidhet djali? (Tregoni me gisht fig. 5) (Episodi 2: Qëllim)	Dëshiron/ ta marrë përsëri tullumbacen e tij/ sepse i iku tullumbacja	Që t'i ngjitet pemës/ të ngjitet në pemë	0 1
D5.	Si ndjehet djali? (Tregoni me gisht fig. 6) (IST si reagim)	Mirë/ në rregull/ i lumtur/ i kënaqur	Keq/ i zemëruar/ i mërziur/ i trishtuar	0 1
D6.	<i>(Bëni pyetjen vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D5. Nëse në D5 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D6 dhe vazhdoni në D7.)</i> Pse mendon se djali ndjehet mirë/ i lumtur/ kënaqur etj.? ¹⁰	Sepse ai e ka/ mori përsëri tullumbacen e vet	Sepse po buzëqesh/ ashtu duket/ po rri në këmbë/ përgjigje tjetër pa vend	0 1
D7.	Pse i rrëmben qeni salsiçet? (Tregoni me gisht fig. 5) (Episodi 3: Qëllim)	Vendosi/ do që të hajë/ marrë/ vjedhë salsiçet Përfitoi nga mosvëmendja e djalit Nuk mundi të kapë miun Qentë i pëlqejnë salsiçet	Do që të luajë me çantën	0 1

⁹ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D2.

¹⁰ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D5.

		Salsiçet janë të shijshme		
D8.	Përfytyroni sikur djali e sheh qenin. Si ndjehet djali? Tregoni me gisht fig. 6) (IST si mënyrë reagimi)	Keq/ i zemëruar/ i mërzitur	Shkëlqyeshëm/ mirë/ i lumtur/ i kënaqur	0 1
D9.	<i>(Bëni pyetjen D9 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D8. Nëse në D8 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D9 dhe vazhdoni në D10.)</i> Pse mendon se djali ndjehet keq/ i zemëruar/ i mërzitur etj. ¹¹	Sepse qeni ia hëngri/ ia mori salsiçet Djali i donte salsiçet për vete Ato ishin salsiçet e djalit	Përgjigje e papërshtatshme	0 1
D10.	Do të bëhet mik me qenin djali? Pse?	Jo – jepni të paktën një arsye (qeni hëngri salsiçet) ose ndonjë përgjigje tjetër pa vend	Po/ nuk e di/ përgjigje tjetër pa vend	0 1
D11.	Pikët totale nga 10 të mundshme:			

¹¹ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D8.

Protokolli për Zogjtë e Vegjël
Tregim / Ritregim / Përralla e modeluar

Emri i fëmijës: _____
Datëlindja: _____
Data e testimit: _____
Moshë e testimit (në muaj): _____
Gjinia: _____
Emri i eksperimentuesit: _____
Expozimi ndaj L2 (në muaj): _____
Data e hyrjes në kopsht: _____
Emri i kopshtit: _____

Sigurohuni që të gjithë zarfet të jenë mbi tavolinë para se të fillojë testimi. Përgatitni regjistruarin audio që të regjistrojë sesionin. Filloni regjistrimin para fazës përgatitore.

Faza përgatitore

Bëni pyetje si: Kë ke shok/shoqe të ngushtë? Çfarë ke qejf të shikosh në televizor? Të pëlqen të tregosh përralla? Të pëlqen të dëgjosh përralla?

Udhëzime

Udhëzime për tregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe do të më tregosh përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati?”

Shpaloseni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t'i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: “*Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.*” Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: “*Ma trego historinë*” (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”.

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për ritregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Tani unë do të tregoj përrallën dhe pastaj do të ma thuash ti mua.”

Shpalosni figurat 1 dhe 2. *Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). Na ishte një herë një mama zogë që pa se zogjtë e sajishin të uritur. Ajo fluturoi sepse donte të gjente ushqim për ta. Ndërkaq, një mace e keqe pa që mama zoga po fluturonte dhe i shkoi në mendje të kapte zogjtë e vegjël.*

Shpalosni figurën 3 dhe 4 (në mënyrë që të gjitha fotografitë nga 1 në 4 të jenë të dukshme). *Mama zogë u kthye me një krimb për zogjtë dhe nuk e pa fare macen. Macja e keqe mjaulliu: “Mmm, çfarë po shoh kështu nëpëmë?” Ajo filloi të ngjitej në pemë dhe kapi një zog të vogël. Një qen trim pa që zogjtë e vegjël ishin në rrezik dhe vendosi ta ndalojë macen.*

Shpalosni figurën 5 dhe 6 (në mënyrë që fotografitë nga 1 në 6 të jenë tani të dukshme). *Qeni i tha maces: “Mace, moj mace, çfarë do ti këtu? Dhe pastaj e kapi nga bishti. Macja ra poshtë dhe qeni e ndoqi mevrap. Zogjtë u gëzuan sepse tani ishin jashtë rrezikut.*

Dhe ky është fundi i përrallës

Shpalosni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t'i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: *“Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.” Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: “Ma trego historinë” (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “ Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”.*

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për përrallën model

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Unë do të të tregoj historinë dhe më pas do të bëj disa pyetje.”

Shpalosni figurat 1 dhe 2. *Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). Na ishte një herë një mama zogë që pa se zogjtë e sajishin të uritur. Ajo fluturoi sepse donte të gjente ushqim për ta. Ndërkaq, një mace e keqe pa që mama zoga po fluturonte dhe i shkoi në mendje të kapte zogjtë e vegjël.*

Shpalosni figurën 3 dhe 4 (në mënyrë që të gjitha fotografitë nga 1 në 4 të jenë të dukshme). *Mama zogë u kthye me një krimb për zogjtë dhe nuk e pa fare macen. Macja e keqe mjaulliu: “Mmm, çfarë po shoh kështu nëpëmë?” Ajo filloi të ngjitej në pemë dhe kapi një zog të vogël. Një qen trim pa që zogjtë e vegjël ishin në rrezik dhe vendosi ta ndalojë macen.*

Shpalosni figurën 5 dhe 6 (në mënyrë që fotografitë nga 1 në 6 të jenë tani të dukshme). *Qeni i tha maces: “Mace, moj mace, çfarë do ti këtu? Dhe pastaj e kapi nga bishti. Macja ra poshtë dhe qeni e ndoqi mevrap. Zogjtë u gëzuan sepse tani ishin jashtë rrezikut.*

Dhe ky është fundi i përrallës

Pasi të keni thënë “Dhe ky është fundi i përrallës”, bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Fleta e vlerësimit për Zogjtë e Vegjël

Seksioni I: Prodhimtaria

A. Struktura e Përrallës; B. Kompleksiteti Strukturor;
C. Fjalë të Gjendjes së Brendshme Emocionale (IST)

A. Struktura e përrallës

		Shembuj përgjigjesh të sakta¹²	Pikët
A1.	Rrethanat	Përmendje e kohës dhe/ ose vendit, p.sh., na ishte një herë/ një ditë/ shumë kohë më parë... në një pyll/ lëndinë / kopsht/ çerdhe zogjsh/ lart në një pemë	0 1 2 ¹³
<i>Episodi 1: Mother bird (Personazhet e episodit: mama zogë dhe të vegjlit)</i>			
A2.	IST si event iniciues	<Mami/ Prindi/ etj.> pa që zogjtë ishin të uritur/ donin ushqim Zogjtë ishin të uritur/ donin ushqim/ po qanin/ po kërkonin ushqim	0 1
A3.	Qëllim (Q)	Mami donte t'i ushqente të vegjlit/ të kapte/ sillte/ merrte/ gjente ushqim	0 1
A4.	Përpjekje (P)	Mami iku/ u largua/ gjeti ushqim/ kërkoi ushqim	0 1
A5.	Rezultat (R)	Mami mori/ kapi/ solli/ u kthye me ushqim/ një krimb/ i ushqeu të vegjlit Zogjtë morën ushqim/ një krimb	0 1
A6.	IST si reagim	Mother ishte e lumtur/ kënaqur Zogjtë ishin të lumtur/ kënaqur/ nuk kishin më uri	0 1
<i>Episodi 2: Macja (Personazhet e episodit: macja dhe zogjë)</i>			
A7.	IST si event iniciues	Macja pa mamën që u largua/ pa që zogjtë ishin vetëm/ pa që kishte ushqim Macja ishte e uritur/ i lëshoi goja lëng/ macja mendoi "sa të shijshëm"	0 1
A8.	Qëllim (Q)	Macja donte të hante/ kapte/ vriste një zog/ zogjtë	0 1
A9.	Përpjekje (P)	Macja u ngjit në pemë/ u hodh/ u përpoq të arrinte/ kapte një zog/ zogjtë	0 1
A10.	Rezultat (R)	Macja rrëmbeu/ kapi një zog/ zogun baby bird	0 1
A11.	IST si reagim	Macja ishte e lumtur Zogu/ zogjtë ishte/ ishin të frikësuar	0 1
<i>Episodi 3: Qeni (Personazhet e episodit: qeni, macja dhe zogjtë)</i>			
A12.	IST si event iniciues	Qeni pa që zogjtë ishin në rrezik/ që macja kapi/ zuri zogun	0 1
A13.	Qëllim (Q)	Qeni vendosi/ donte ta ndalonte macjen, të ndihmonte/ mbronnte/ shpëtonte/ zogun (zogjtë)	0 1
A14.	Përpjekje (P)	Qeni e tërhoqi/ rrëzoi macen poshtë/ kafshoi/ sulmoi macen/ i kafshoi bishtin maces	0 1

¹² Nëse keni dyshime ose nëse përgjigjja e fëmijës nuk është në këtë fletë vlerësimi, konsultohuni me manualin.

¹³ Zero pikë për përgjigje të gabuar ose kur nuk përgjigjet fare, 1 pikë për përgjigjen e saktë, 2 pikë kur përmend edhe kohën, edhe vendin.

A15.	Rezultat (R)	Qeni e ndoqi macen me vrap/ e përzuri/ e trëmbi/ e largoi Macja e lëshoi zogun/ iku me vrap Zogu/ zogjtë ishte/ ishin të sigurt	0 1
A16.	IST si reagim	Qeni ishte i lehtësuar/ lumtur/ krenar që e kishte shpëtuar zogun Macja ishte e zemëruar/ zhgënjyer/ frikësuar/ i dhimbte bishti Zogu/ zogjtë ishte/ ishin të lehtësuar/ të lumtur/ të sigurt Mama zogë ishte e lehtësuar/ e lumtur	0 1
A17.	Pikët totale nga 17 të mundshme:		

B. Kompleksiteti strukturor

Numri i sekuencave PR	Numri i Q-ve (pa P ose R)	Numri i sekuencave QP / QR sequences	Numri i sekuencave QPR sequences
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Fjalë që shprehin gjendje të brendshme emocionale

C1.	<p>Numri total i fjalëve që shprehin gjendje të brendshme emocionale. Fjalët që shprehin gjendje të brendshme emocionale mund të jenë:</p> <p>Fjalë që shprehin perceptim p.sh. <i>shoh, dëgjoj, ndiej, nuhas;</i></p> <p>Fjalë që shprehin gjendje fiziologjike p.sh. <i>i etur, i uritur, i lodhur, i vrarë;</i></p> <p>Fjalë që shprehin ndërgjegjësim p.sh. <i>gjallë, zgjuar, i përgjumur;</i></p> <p>Fjalë që shprehin emocione p.sh. <i>i mërzhitur, i lumtur, i zemëruar, i shqetësuar, i zhgënjyer;</i></p> <p>Folje që shprehin një proces mendor p.sh. <i>dua, mendoj, di, harroj, vendos, besoj, habitem, kam/ bëj një plan;</i></p> <p>Folje gjuhësore/ folje të të thënit/ treguarit p.sh. <i>them, thërras, bërtas, paralajmëroj, pyes.</i></p>
-----	--

Seksioni II: Pyetje rreth përmbajtjes

		Shembuj përgjigjesh të sakta	Shembuj përgjigjesh të gabuara	Pikët
0	Të pëlqeu përralla?	Pyetje përgatitore, nuk vlerësohen me pikë		
D1.	Pse iku mama zogë? (Tregoni me gisht figurat 1-2) (Episodi 1: Qëllim/IST si event iniciues)	Dëshiron/ të gjejë ushqim/ krimba për të ushqyer zogjtë/ zogjtë janë të uritur	Po ikën/ po shkon në punë	0 1
D2.	Si ndjehen zogjtë? (Tregoni me gisht fig. 1) (IST si event iniciues)	Keq/ të uritur Duan ushqim	Mirë/ shumë mirë/ të lumtur/ të habitur/ të vetmuar/ të frikësuar/ të trembur	0 1
D3.	<i>(Bëni pyetjen D3 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D2. Nëse në D2 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D3 dhe vazhdoni në D4.)</i> Pse mendon se zogjtë ndjehen keq/ të uritur etj.? ¹⁴	Sepse e kanë gojën hapur/ po kërkojnë ushqim Po bërtasin: "Duam ushqim"/ jemi të uritur" Mami shkoi për të marrë ushqim/ mami u kthye me një krimb për t'i ushqyer Zogjtë janë gjithmonë të uritur	Sepse janë të lumtur/ po këndojnë/ se donin të shkonin me mamin/ kanë frikë nga macja/ janë të trembur se panë macen	0 1
D4.	Pse po ngjitet macja në pemë? (Tregoni me gisht fig. 3) (Episodi 2: Qëllim)	Dëshiron/ të kapë/ të vrasë/ të hajë zogun Maceve u pëlqen të hanë zogj(kuptim i përgjithsëm)	Për të luajtur me zogjtë	0 1
D5.	Si ndjehet macja? (Tregoni me gisht fig. 5-6) (IST si reagim)	Akoma e uritur/ keq/ e zemëruar/ e frikësuar/ e zhgënjyer	Mirë/ shumë mirë/ e lumtur/ lozonjare	0 1
D6.	<i>(Bëni pyetjen D6 vetëm nëse fëmija jep një përgjigje pa shpjegim/ arsyetim në D5. Nëse në D5 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D6 dhe vazhdoni në D7.)</i> Pse mendon se macja ndjehet keq/ e uritur/ e frikësuar etj.? ¹⁵	Nuk i mori dot zogjtë/ dështoi Qeni po e sulmon/ kafshon/ ndjek/ tërheq bishtin e maces Nqs. Përgjigjja në D5 është "keq/i zemëruar", përgjigjja në D6 mund të jetë edhe: "është ende e uritur" e uritur/ sepse qeni po e ndjek/ po i tërheq/ kafshon bishtin	E lumtur/ lozonjare/ fillon të fluturojë/ sepse qeni ia mori ushqimin maces	0 1

¹⁴ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D2.

¹⁵ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D5.

D7.	Pse qeni i kap bishtin maces? (Tregoni me gisht fig. 5) (Episodi 3: Qëllim)	Vendosi/ do që të ndalojë macen/ të shpëtojë/ndihmojë zogjtë	Do që ta hajë vetë zogun/ të luajë me macen	0 1
D8.	Përfytyroni sikur qeni i sheh zogjtë. Si ndjehet qeni? (Tregoni me gisht fig. 6) (IST si reagim)	Mirë/ shumë mirë/ i lumtur/ i lehtësuar/ i kënaqur/ krenar/ si hero	Keq/ i zemëruar/ i mërzitur/ i trishtuar/ “Duhet ta kap macen”/ i uritur	0 1
D9.	<i>(Bëni pyetjen D9 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D8. Nëse në D8 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D9 dhe vazhdoni në D10.)</i> Pse mendon se qeni ndjehet mirë/ shkëlqyeshëm/ i lumtur/ i kënaqur etj.? ¹⁶	Sepse ai e ndaloi macen/ e përzuri macen që atje/ i shpëtoi zogjtë/ e sheh se zogjtë janë të sigurt/ të lumtur/ jashtë rrezikut Macja nuk do të kthehet më	Sepse po buzëqesh/ qeni duket ashtu/ nuk e zuri macen/ do që t'i hajë vetë zogjtë	0 1
D10.	Kë pëlqen më shumë mama zogë, macen apo qenin? Pse?	Qeni – jepni të paktën një arsye (ai shpëtoi/ ndihmoi zogun/ përzuri macen)	Macja/ nuk e di/ përgjigje tjetër pa vend	0 1
D11.	Pikët totale nga 10 të mundshme:			

¹⁶ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D8.

Protokolli për Kecat

Tregim / Ritregim / Përralla e modeluar

Emri i fëmijës: _____
Datëlindja: _____
Data e testimit: _____
Mosha e testimit (në muaj): _____
Gjinia: _____
Emri i eksperimentuesit: _____
Expozimi ndaj L2 (në muaj): _____
Data e hyrjes në kopsht: _____
Emri i kopshtit: _____

Sigurohuni që të gjithë zarfet të jenë mbi tavolinë para se të fillojë testimi. Përgatitni regjistruarin audio që të regjistroni sesionin. Filloni regjistrimin para fazën përgatitore.

Faza përgatitore

Bëni pyetje si: Kë ke shok/shoqe të ngushtë? Çfarë ke qejf të shikosh në televizor? Të pëlqen të tregosh përralla? Të pëlqen të dëgjosh përralla?

Udhëzime

Udhëzime për tregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe do të më tregosh përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati?”

Shpaloseni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t'i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: “*Tani dua që ta tregosh ti përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.*”

Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: “Ma trego historinë” (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: “Ka më?”, “Vazhdo”, “Më thuaj më shumë”, “Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë”. Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: “Më thuaj kur të mbarosh”.

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për ritregimin

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: “Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe.” I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. “Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Tani unë do të tregoj përrallën dhe pastaj do të ma thuash ti mua.”

Shpalosni figurat 1 dhe 2. Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). *Na ishte një herë një mama dhi që pa se keci i saj kishte rënë në ujë dhe ishte i frikësuar. Ajo u hodh në ujë sepse donte ta shpëtonte. Ndërkaq, një dhelpër e uritur pa që mama dhia ishte në ujë dhe i shkoi në mendje të kapte një kec.*

Shpalosni figurën 3 dhe 4 (në mënyrë që të gjitha fotografitë nga 1 në 4 të jenë të dukshme): *Mama dhia e nxori kecin nga uji dhe nuk e pa fare dhelpër. Zonja dhelpër e uritur lehu me lakmi: "Mmm, çfarë po shoh kështu afër ujit?" Ajo u hodh drejt kecit dhe e kapi. Një zog trim pa që keci ishte në rrezik dhe vendosi ta shpëtonte.*

Shpalosni figurën 5 dhe 6 (në mënyrë që fotografitë nga 1 në 6 të jenë tani të dukshme). *Zogu i tha dhelpërës: "Po, ti, moj, zonja dhelpër, kë do tëkapësh?" Dhe pastaj fluturoi poshtë dhe i kafshoi bishtin dhelpërës. Zonja dhelpër e lëshoi kecin dhe zogu e përzuri tutje. Mama dhia dhe keci u gëzuan sepse ishin jashtë rrezikut.*

Dhe ky është fundi i përrallës

Shpalosni ilustrimin (i cili duhet të jetë në formë të laminuar) në mënyrë që 2 figurat e para t'i shohë vetëm fëmija. I thoni fëmijës: "*Tani dua që ta tregosh tji përrallën. Shiko figurat dhe ma trego sa më mirë që të mundesh.*" Nëse fëmija ngurron të fillojë, mund ta nxisni: "*Ma trego historinë*" (tregoni me gisht figurën). Kur fëmija të ketë mbaruar së treguari 2 figurat e para, hapni 2 tjerat (në mënyrë që tani të shihen të gjitha figurat nga 1 deri në 6). Përsëriteni procesin derisa të arrini në fund të përrallës. Nëse fëmija hesht në mes të përrallës, mund ta nxisni duke i thënë: "Ka më?", "Vazhdo", " Më thuaj më shumë", "Të shohim çfarë ndodh tjetër në përrallë". Nëse fëmija pushon së foluri pa treguar që ka mbaruar, i kërkoni: "Më thuaj kur të mbarosh".

Kur fëmija të ketë mbaruar, përgëzojeni dhe pastaj i bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Udhëzime për përrallën model

Uluni përballë fëmijës. I thoni atij/asaj: "Shiko, këtu janë tri zarfe. Në secilin zarf ka një përrallë të ndryshme. Ti zgjidh njërin prej zarfeve dhe unë do të të tregoj përrallën që zgjodhe." I hapni figurat në mënyrë që vetëm fëmija ta ketë para vetes të gjithë ilustrimin. "Në fillim shikoje të gjithë përrallën. Je gati? Unë do të të tregoj historinë dhe më pas do të bëj disa pyetje."

Shpalosni figurat 1 dhe 2. Përralla fillon këtu: (tregoni me gisht figurën 1). *Na ishte një herë një mama dhi që pa se keci i saj kishte rënë në ujë dhe ishte i frikësuar. Ajo u hodh në ujë sepse donte ta shpëtonte. Ndërkaq, një dhelpër e uritur pa që mama dhia ishte në ujë dhe i shkoi në mendje të kapte një kec.*

Shpalosni figurën 3 dhe 4 (në mënyrë që të gjitha fotografitë nga 1 në 4 të jenë të dukshme). : *Mama dhia e nxori kecin nga uji dhe nuk e pa fare dhelpër. Zonja dhelpër e uritur lehu me lakmi: "Mmm, çfarë po shoh kështu afër ujit?" Ajo u hodh drejt kecit dhe e kapi. Një zog trim pa që keci ishte në rrezik dhe vendosi ta shpëtonte.*

Shpalosni figurën 5 dhe 6 (në mënyrë që fotografitë nga 1 në 6 të jenë tani të dukshme). *Zogu i tha dhelpërës: "Po, ti, moj, zonja dhelpër, kë do tëkapësh?" Dhe pastaj fluturoi poshtë dhe i kafshoi bishtin dhelpërës. Zonja dhelpër e lëshoi kecin dhe zogu e përzuri tutje. Mama dhia dhe keci u gëzuan sepse ishin jashtë rrezikut.*

Dhe ky është fundi i përrallës

Pasi të keni thënë "*Dhe ky është fundi i përrallës*", bëni pyetjet rreth përmbajtjes.

Fleta e vlerësimit për Kecat

Seksioni I: Prodhimtaria

- A. Struktura e Përrallës; B. Kompleksiteti Strukturor;
C. Fjalë të Gjendjes së Brendshme Emocionale (IST)

A. Struktura e përrallës

		Shembuj përgjigjesh të sakta¹⁷	Pikët
A1.	Rrethanat	Përmendje e kohës dhe/ ose vendit, p.sh., na ishte një herë/ një ditë/ shumë kohë më parë... në një pyll/ lëndinë/ te liqeni/ pellgu	0 1 2 ¹⁸
<i>Episodi 1: Mami/ Dhia (Personazhet e episodit: keci dhe mami/ dhia)</i>			
A2.	IST si event iniciues	Keci ishte i frikësuar/ në rrezik/ po mbytej/ donte ndihmë/ bërtiti/ i thirri mamit <Mami/ Dhia etj.> e pa që keci ishte i frikësuar/ në rrezik/ po mbytej / nuk po notonte dot/ ishte e shqetësuar për kecin në ujë <Mami/Dhia/Prindi etj.> ishte e shqetësuar për kecin në ujë	0 1
A3.	Qëllim (Q)	Mama dhia donte të ndihmonte kecin/ ta shpëtonte kecin/ ta nxirrte kecin nga uji	0 1
A4.	Përpjekje (P)	Mama dhia vrapoi/ hyri në ujë/ po e shtyn Mama dhia po e shtyn/ po e ndihmon	0 1
A5.	Rezultat (R)	Mama dhia e shtyu kecin jashtë ujit/ e shpëtoi kecin Keci u shpëtua/ ishte jashtë ujit	0 1
A6.	IST si reagim	Mama dhia ishte e lumtur/ e lehtësuar Keci ishte i lehtësuar/ kënaqur/ lumtur/ gëzuar/ nuk kishte më frikë	0 1
<i>Episodi 2: Dhelpra (Personazhet e episodit: dhelpra dhe keci)</i>			
A7.	IST si event iniciues	Dhelpra pa që mami nuk e kishte mendjen/ pa që keci ishte vetëm/ pa që kishte ushqim Dhelpra ishte e uritur	0 1
A8.	Qëllim (Q)	Dhelpra donte të hante/ kapte/ vriste kecin	0 1
A9.	Përpjekje (P)	Dhelpra u hodh/ kërcëu/ u sul drejt kecit/ u përpoq ta arrinte/ rrëmbente/ kapte kecin	0 1
A10.	Rezultat (R)	Dhelpra e zuri/ rrëmbëu/ kapi kecin	0 1
A11.	IST si reagim	Dhelpra ishte e lumtur Keci ishte i frikësuar/po qan/ po bërtet nga dhimbja	0 1
<i>Episodi 3: Zogu (Personazhet e episodit: zogu, dhelpra dhe keci)</i>			
A12.	IST si event iniciues	Zogu pa që keci ishte në rrezik Keci ishte në rrezik	0 1
A13.	Qëllim (Q)	Zogu vendosi/ donte të ndalonte dhelprën, të ndihmonte/ mbronte/ shpëtonte kecin	0 1

¹⁷ Nëse keni dyshime ose nëse përgjigjja e fëmijës nuk është në këtë fletë vlerësimi, konsultohuni me manualin.

¹⁸ Zero pikë për përgjigje të gabuar ose kur nuk përgjigjet fare, 1 pikë për përgjigjen e saktë, 2 pikë kur përmend edhe kohën, edhe vendin.

A14.	Përpjekje (P)	Zogu i kafshoi/ tërhoqi bishtin dhelpres/ sulmoi/ ndoqi dhelpren	0 1
A15.	Rezultat (R)	Zogu e përzuri dhelpren Dhelpra e lëshoi kecin/ iku me vrap/ u largua Keci shpëtoi/ ishte jashtë rrezikut	0 1
A16.	IST si reagim	Zogu was relieved/ happy/ proud to have saved/ rescued the baby goat Dhelpra ishte e zemëruar/ zhgënjyer Keci / kecat ishte/ ishin të lehtësuar/ të lumtur/ jashtë rrezikut	0 1
A17.	Pikët totale nga 17 të mundshme:		

B. Kompleksiteti strukturor

Numri i sekuencave PR	Numri i Q-ve (pa P ose R)	Numri i sekuencave QP / QR sequences	Numri i sekuencave QPR sequences
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Fjalë që shprehin gjendje të brendshme emocionale

C1.	<p>Numri total i fjalëve që tregojnë gjendje të brendshme emocionale. Fjalët që shprehin gjendje të brendshme emocionale përfshijnë:</p> <p>Fjalë që shprehin perceptim p.sh. <i>shoh, dëgjoj, ndiej, nuhas;</i></p> <p>Fjalë që shprehin gjendje fiziologjike p.sh. <i>i etur, i uritur, i lodhur, i vrarë;</i></p> <p>Fjalë që shprehin ndërgjegjësim p.sh. <i>gjallë, zgjuar, i përgjumur;</i></p> <p>Fjalë që shprehin emocione p.sh. <i>i mërzhitur, i lumtur, i zemëruar, i shqetësuar, i zhgënjyer;</i></p> <p>Folje që shprehin një proces mendor p.sh. <i>dua, mendoj, di, harroj, vendos, besoj, habitem, kam/ bëj një plan;</i></p> <p>Folje gjuhësore/ folje të të thënit/ treguarit p.sh. <i>them, thërras, bërtas, paralajmëroj, pyes.</i></p>
-----	--

Seksioni II: Pyetje rreth përmbajtjes

		Shembuj përgjigjesh të sakta	Shembuj përgjigjesh të gabuara	Pikët
0	Të pëlqeu përralla?	Pyetje përgatitore, nuk vlerësohen me pikë		
D1.	Pse ishte mama dhia në ujë? (Tregoni me gisht figurat 1-2) (Episodi 1: Qëllim / IST si event iniciues)	Do që të shpëtojë/ të ndihmojë kecat/ është në merak për kecin/ keci është në rrezik/ po mbytet/ është i frikësuar/ keci po thërret për ndihmë	Po noton/po luan/do që të lajë kecin	0 1
D2.	Si ndjehet keci? (Tregoni me gisht kecin në ujë, figura 1) (IST si event iniciues)	Keq/ i frikësuar/ në rrezik/ i tmerruar	Mirë/ shumë mirë/ i lumtur/ po luan/ ngrin/ freskohet/ ka ftohtë/ është i uritur/ i etur/ pis/ i pastër/ budalla	0 1
D3.	<i>(Bëni pyetjen D3 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D2. Nëse në D2 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D3 dhe vazhdoni në D4.)</i> Pse mendoni se keci ndjehet keq/ i frikësuar/ në rrezik etj.? ¹⁹	Sepse ka rënë në ujë/ nuk po del dot nga uji/ po mbytet/ nuk di not	Sepse është i uritur/ po noton/ po luan në ujë/ nuk duhet të rrinte atje	0 1
D4.	Pse hidhet dhelpra përpara? (Tregoni me gisht figurën 3) (Episodi 2: Qëllim)	Dëshiron/ të kapë/ të vrasë/ të hajë kecin/ s'mund të rezistonte pa ngrënë kecin/ shfrytëzon rastin kur mami nuk e ka mendjen/ është shumë larg Dhelprave u pëlqen të hanë keca të vegjël(kuptim i përgjithshëm)	Për të luajtur me kecin	0 1
D5.	Si ndjehet dhelpra? (Tregoni me gisht figurat 5-6) (IST si reagim)	Keq/ e mërzitur/ angry/ e zemëruar/ e frikësuar/ akoma e uritur/ e lënduar/ budallaqe/ e zhgënjyer	Mirë/ shumë mirë/ e lumtur/ lozonjare/ duke vrapuar	0 1
D6.	<i>(Bëni pyetjen D6 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D5. Nëse në D5 jepet</i>	Sepse nuk e mori kecin/ ishte akoma e uritur/ e frikësuar/ e trembur nga zogu/	Sepse zogu e pa që keci ishte në rrezik/ dhelpra po ikën me vrap/ nuk e di	0 1

¹⁹ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D2.

	<i>një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D6 dhe vazhdoni në D7.)</i> Pse mendon se dhelpira ndjehet keq/ e frikësuar/ e uritur/ e zhgënjyer etj.? ²⁰	zogu po e pickonte/ ndiqte		
D7.	Pse zogu ia kafshon bishtin dhelpërës? (Tregoni me gisht fig. 5) (Episodi 3: Qëllim)	Dëshiron/ vendosi të shpëtojë kecin/ do që të ndalojë dhelpërën/ ta detyrojë dhelpërën ta lëshojë kecin/ pa që keci ishte në rrezik	Do që të hajë dhelpërën/ të hajë kecin/ të luajë me dhelpërën Zogjtë nuk i kanë qejf dhelpërës (kuptim i përgjithshëm)	0 1
D8.	Përfytyroni sikur zogu i sheh kecat. Si ndjehet zogu? (Tregoni me gisht figurën 6) (IST si reagim)	Mirë/ shumë mirë/ i lumtur/ i lehtësuar/ i kënaqur/ Krenar Si hero Ka dëshirë t'i mbrojë	Keq/ i mërzitur/ i zemëruar/ i inatosur/ i penduar/ budalla/i uritur "Duhet ta zë dhelpërën"	0 1
D9.	<i>(Bëni pyetjen D9 vetëm nëse fëmija jep përgjigjen e saktë pa shpjegim/ arsyetim në D8. Nëse në D8 jepet një shpjegim, atëherë jepni një pikë në D9 dhe vazhdoni në D10.)</i> Pse mendon se zogu ndjehet mirë/ shumë mirë/ i lumtur etj.? ²¹	Sepse e ndaloi dhelpërën/ e përzuri dhelpërën që atje/ e shpëtoi kecin/ e sheh se kecat janë të lumtur/ dhelpira nuk u ka bërë dot keq/ tani dhelpira nuk do të kthehet më	Sepse po buzëqesh/ është i inatosur me dhelpërën/ do që ta hajë vetë kecin	0 1
D10.	Kë pëlqen më shumë mama dhia, dhelpërën apo zogun? Pse?	Zogu – jepni të paktën një arsye (e shpëtoi/ ndihmoi kecin/ e përzuri dhelpërën)	Dhelpira/ nuk e di/ përgjigje tjetër pa vend	0 1
D11.	Pikët totale nga 10 të mundshme:			

²⁰ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D5.

²¹ Përdorni të njëjtat IST që jepen nga fëmija si përgjigje e D8.

Të dhëna personale

1. Emri i fëmijës (emri i parë, mbiemri) _____

2. Data e lindjes _____

3. A shkon fëmija juaj në kopsht/ shkollë?

Po, kopsht

nga _____ (Viti, Muaji)

Jo

Nëse po, ç'lloj kopshti?

Dygjuhësh

Njëgjuhësh L1 = gjuha amtare e fëmijës

Njëgjuhësh L2 = gjuha e dytë e fëmijës

Tjetër, çfarë lloji tjetër?

Po, shkollë

nga _____ (Viti, Muaji)

Jo

Nëse po, ç'lloj shkolle?

Dygjuhësh

Njëgjuhësh L1 = gjuha amtare e fëmijës

Njëgjuhësh L2 = gjuha e dytë e fëmijës

Tjetër, çfarë lloji tjetër?

4. Në cilin shtet ka lindur fëmija juaj?

Në shtetin e L1,

Në shtetin e L2,

Në shtet tjetër,

cilin shtet? _____

cilin shtet? _____

cilin shtet? _____

5. Që kur ka jetuar fëmija juaj në vendin e L2?

_____ (Viti, Muaji)

6. Radha e lindjes (fëmija i parë, i dytë, i tretë, etj)

1

2

3

Vendosni numrin _____

7. Sa vjeç ishte fëmija juaj kur foli fjalët e para?

_____ vjeç _____ muajsh

8. Jeni shqetësuar ndonjëherë për mënyrën si flet fëmija juaj?

Jo

Po, përcaktoni pse? _____

9. A keni ndonjë në familjen tuaj me patologji gjuhe (probleme me të folurin)?

Jo

Po, përcaktoni kë? _____

p.sh., mamaja, babai, motra(t), vëllai/ (vëllezërit)

10. A ka pasur ndonjëherë probleme dëgjimi fëmija juaj?

Dëmtim të dëgjimit

Jo

Po

Infeksione të shpeshta veshi

Jo

Po, sa? _____

mban tuba veshi

11. Sipas mendimit tuaj, a dëgjon normalisht fëmija juaj?

- Jo Po

12. Informacion për prindërit

	Shkruani gjuhën tuaj amtare (L1)	Shkruani gjuhën tuaj të dytë (L2)	Shkruani çfarë gjuhësh të tjera flisni	Sa kohë keni jetuar në shtetin xx?	Arsimi juaj	Profesioni juaj
Mamaja						
Babai						

13. Çfarë gjuhe flisni me fëmijën tuaj?

Nëna

- Gjuhën time amtare (L1)
 Gjuhën time të dytë (L2)
 Edhe gjuhën amtare, edhe gjuhën e dytë
 Gjuhë të tjera, shkruani cilat _____

Babai

- Gjuhën time amtare (L1)
 Gjuhën time të dytë (L2)
 Edhe gjuhën amtare, edhe gjuhën e dytë
 Gjuhë të tjera, shkruani cilat _____

14. Cilat gjuhë flet fëmija juaj tani?

- L1 i fëmijës, cila është: _____
- L2 i fëmijës, cila është: _____
- Gjuhë të tjera, cilat janë: _____

15. Ndaj cilave gjuhë është i ekspozuar fëmija juaj?

- L1 i fëmijës L2 i fëmijës Gjuhë të tjera, cilat janë: _____

16. Në ç'moshë filloi fëmija juaj të ekspozohet ndaj gjuhës së dytë (L2)?

- Që nga lindja 3 vjeç
 Para moshës 1 vjeç Para moshës 5 vjeç
 Para moshës 2 vjeç Nga mosha _____

17. Fëmija juaj është i ekspozuar ndaj L2 në

- Kopsht apo shkollë TV/ kompjuter/ libra
 Me shokët Të tjera _____
 Me motrat/vëllezërit/ prindërit/ të afërm të tjerë

18. Vlerësoni, sa i përket përqindjeve, sa shpesh ekspozohet fëmija juaj ndaj gjuhëve të ndryshme në ditë (në gjithë aktivitet e ditës)?	Gjuhën e tij/të saj amtare (L1)	Gjuhën e tij/e saj të dytë (L2)		Gjuhë të tjera				
	☐ 25%	☐ 25%		☐ 25%				
	☐ 50%	☐ 50%		☐ 50%				
	☐ 75%	☐ 75%		☐ 75%				
	☐ 100%	☐ 100%		☐ 100%				
19. Ju lutem, vlerësoni aftësitë gjuhësore të fëmijës suaj duke shënuar kutinë përkatëse		Shumë mirë	Mjaft mirë	Mjaft keq	Shumë keq			
Sa mirë e <u>kupton</u> fëmija juaj gjuhën e tij/ të saj amtare (L1)								
Sa mirë e <u>kupton</u> fëmija juaj gjuhën e tij/ të saj të dytë (L2)								
Sa mirë e <u>flet</u> fëmija juaj gjuhën e tij/ të saj amtare (L1)								
Sa mirë e <u>flet</u> fëmija juaj gjuhën e tij/ të saj të dytë (L2)								
20. Sipas mendimit tuaj, cilën gjuhë o flet më mirë fëmija juaj?		☐ L1 e tij/ e saj ☐ L2 e tij/ e saj ☐ Gjuhë tjetër, cilën _____						
21. Sipas mendimit tuaj, a pëlqen/ preferon fëmija juaj ndonjë gjuhë më shumë o se të tjerat?		☐ Jo ☐ Po, cilën? _____						
22. Ju lutem, tregoni shpeshësinë e aktiviteteve të mëposhtme të kryera me fëmijën tuaj gjatë muajit të fundit		Gjuhën e tij/ e saj amtare (L1)		Gjuhën e tij/ e saj të dytë (L2)				
	Asnjëherë	Dy herë në muaj	Një ose dy herë në javë	Pothuajse çdo ditë	Asnjëherë	Dy herë në muaj	Një ose dy herë në javë	Pothuajse çdo ditë
Përralla të treguara								
Libra të lexuar								
Dëgjim ose këndim këngësh								
Shikim TV/ DVD/ lojëra kompjuterike								

Skenaret e përrallave

Më poshtë janë dhënë skenaret e përrallave për të ilustruar strukturën e përdorur për ndërtimin e tregimeve me mikro- dhe makrostruktura paralele dhe që grupi i punës t'i ketë për të procesin e kodimit dhe procesin e analizës. Për më tepër, këto skenare janë përkthyer dhe përshtatur në gjuhë të tjera (Shihni Udhëzuesin për Përshtatjen e skenareve të përrallave në gjuhë të tjera).

Vlerësimi i komponentëve të strukturës së përrallës dhe të fjalëve që shprehin gjendje të brendshme në skenaret më poshtë është dhënë si në vijim:

qëllim përpietje rezultat fjalë që shprehin gjendje të brendshme

Zogjtë e vegjël (Numri total i fjalëve: 134)

Figurat 1/ 2: Na ishte një herë një mama zogë që *pa* se zogjtë e saj ishin të *uritur*. Ajo fluturoi sepse donte të gjente ushqim për ta. Ndërkaq, një mace e *keqe* *pa* që mama zoga po fluturonte dhe i shkoi në mendje të kapte zogjtë e vegjël.

Figurat 3/ 4: Mama zogë u kthye me një krimb për zogjtë e saj dhe nuk e *pa* fare macen. Macja e *keqe* *mjaulliu*: “Mmm, çfarë po *shoh* kështu në pemë?” Ajo filloi të ngjitej në pemë dhe kapi një zog të vogël. Një qen *trim* *pa* që zogjtë e vegjël ishin në rrezik dhe vendosi ta ndalojë macen.

Figurat 5/ 6: Qeni i tha maces: “Mace, moj mace, çfarë do ti këtu? Dhe pastaj e kapi nga bishti. Macja ra poshtë dhe qeni e ndoqi me vrap. Zogjtë *u gëzuan* sepse tani ishin *jashtë rrezikut*.

Kecat (Numri total i fjalëve: 141)

Figurat 1/ 2: Na ishte një herë një mama dhi që *pa* se keci i saj kishte rënë në ujë dhe ishte *i frikësuar*. Ajo u hodh në ujë sepse donte ta shpëtonte. Ndërkaq, një dhelpër e *uritur* *pa* që mama dhia ishte në ujë dhe i shkoi në mendje të kapte një kec.

Figurat 3/ 4: Mama dhia e nxori kecin nga uji dhe nuk e *pa* fare dhelpërën. Zonja dhelpër e *uritur* *lehu* me lakmi: “Mmm, çfarë po *shoh* kështu afër ujit?” Ajo u hodh drejt keci dhe e kapi. Një zog *trim* *pa* që keci ishte në rrezik dhe vendosi ta shpëtonte.

Figurat 5/ 6: Zogu i tha dhelpërës: “Po, ti, moj, zonja dhelpër, kë do të kapësh?” Dhe pastaj fluturoi poshtë dhe i kafshoi bishtin dhelpërës. Zonja dhelpër e lëshoi kecin dhe zogu e përzuri tutje. Mama dhia dhe keci *u gëzuan* sepse ishin *jashtë rrezikut*.

Macja (Numri total i fjalëve: 160)

Figurat 1/ 2: Na ishte një herë një mace e *shkathët* që *pa* një flutur ulur mbi një shkurre. Macja u hodh sepse donte ta kapte fluturën. Ndërkaq, një djalë *i gëzuar* po kthehej nga peshkimi me një kovë dhe një top në dorë. Ai *pa* që macja po ndiqte diçka.

Figurat 3/ 4: Djali *bërtiti*: “Mace, moj mace, çfarë po ndjek ti kështu?” Por flutura fluturoi dhe macja ra në shkurre dhe *u vra*. Djali *u habit* dhe i ra topi nga dora. Djali *thirri*: “O-bo-bo! Më iku topi! dhe vendosi ta marrë prapë topin. Ndërkohë, macja *vuri re* kovën e djalit dhe *mendoj*: “Çfarë la djali brenda në kovë?” Ajo *pa* peshqit dhe donte t’i merrte.

Figurat 5/ 6: Djali filloi të nxirrte topin nga uji. Ndërkaq, macja u zgjat drejt peshqve që la djali dhe *mendoj*: “Mmm, kushedi sa të shijshëm do të jenë!” Djali ishte *i gëzuar* që e mori përsëri topin. Ai nuk e *vuri re* fare që macja po hante peshkun e shijshëm.

Qeni (Numri total i fjalëve: 163)

Figurat 1/ 2: Na ishte një herë një qen *i shkathët* që *pa* një mi ulur pranë një peme. Qeni u hodh sepse donte ta kapte miun. Ndërkaq një djalë *i gëzuar* po kthehej nga pazari me një çantë dhe një tullumbace në dorë. Ai *pa* që qeni po ndiqte diçka.

Figurat 3/ 4: Djali *bërtiti*: “Qen, o qen, çfarë po ndjek ti kështu?” Por miu iku me vrap dhe qeni u përplas te pema dhe *u vra*. Djali *u habit* dhe i iku tullumbacja nga dora. Djali *thirri*: “O-bo-bo! Më iku tullumbacja!” dhe vendosi ta marrë prapë tullumbacen. Ndërkohë, qeni *vuri re* çantën e djalit dhe *mendoj*: “Çfarë la djali brenda në çantë?” Ai *pa* salçiqet dhe donte t’i merrte.

Figurat 5/ 6: Djali filloi të ulte tullumbacen nga pema. Ndërkaq, qeni u zgjat drejt salsiçeve që la djali dhe *mendoj*: “Mmm, kushedi sa të shijshme do të jenë!” Djali ishte *i gëzuar* që e mori përsëri tullumbacen. Ai nuk e *vuri re* fare që qeni po hante salsiçen e shijshme.